

СХВАЛЕНО

Вченою радою КНЗ КОР
«Київський обласний інститут
післядипломної освіти
педагогічних кадрів»
(протокол від 23.04.2024 р. №4)

ЗАТВЕРДЖЕНО

Ректор КНЗ КОР «Київський
обласний інститут післядипломної
освіти педагогічних кадрів»

Віра РОГОВА
Наказ від «24» квітня 2024 р. № 70

**ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ
ВЧИТЕЛІВ-ЛОГОПЕДІВ**

Пояснювальна записка

Освітня програма розроблена на основі Типової програми підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 12.10.2022 № 904. Програма враховує основні положення Закону України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про охорону дитинства», Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 800, Положення про спеціальну школу та навчально-реабілітаційний центр, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.08.2022 № 979, Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.08.2022 р. № 979, Порядку організації діяльності інклюзивних груп у закладах дошкільної освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26.04.2022 № 483, Положення про логопедичні пункти системи освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 13.05.1993 №135, інших нормативно-правових актів, що регулюють діяльність фахівця спеціальної освіти та з урахуванням європейського вектора розвитку освіти України, стратегії реформування освіти в Україні, новітніх міжнародних і вітчизняних наукових розробок, кращих практик в освіті та професійного розвитку вчителів-логопедів, відповідно до сучасних викликів суспільства й освіти.

Сучасні вчителі-логопеди закладу освіти мають бути готовим до роботи за державними освітніми стандартами в контексті реформування освіти, до виконання заходів щодо реалізації євроінтеграційних процесів в освіті, інклюзивного підходу, посилення ролі цифрових технологій в організації освітнього процесу та впровадження технологій дистанційного навчання.

Мета освітньої Програми: професійний розвиток вчителя-логопеда відповідно до державної політики в освіті, удосконалення раніше набутих та/або набуття нових компетентностей педагогічних працівників закладів освіти, необхідних для організації навчання, виховання та корекції розвитку дітей.

Освітня програма складається з 4 модулів. Кожен модуль передбачає теоретичну та практичну складові. Теоретична складова програми реалізується у формі інтерактивних лекцій/відеолекцій, вебінарів, відеоконференцій тощо. Практична складова – у формі навчальних тренінгів, практикумів, майстер-класів, семінарів тощо. Після завершення навчання передбачаються контрольні заходи (тестування, проєктна робота, творча робота, авторське завдання тощо).

Основні завдання Програми:

- забезпечити розвиток загальних і професійних компетентностей вчителів-логопедів закладів освіти;
- поглибити й розширити знання вчителів-логопедів закладів освіти з теорії та практики навчання, психолого-педагогічних, корекційно-розвиткових послуг, що забезпечують якісні зміни в організації освітнього процесу та створюють передумови для інноваційних перетворень у сучасній шкільній системі;
- активізувати розвиток значущих професійних якостей вчителів-логопедів закладів освіти;
- удосконалити вміння вчителів-логопедів закладів освіти, відповідно до основних напрямів державної політики, її європейського вектора розвитку;
- поглибити й розширити теоретичні знання з фахових і психолого-педагогічних дисциплін.

Особливості організації освітнього процесу за освітньою програмою

Вивчення деяких питань модулів, окремих тем, послідовність вивчення, загальна кількість годин на вивчення тем можуть бути зміненими, окремі питання тем програми можуть бути перенесені в інші теми, залежно від загальної концепції робочої програми навчання.

Очікувані результати навчання можуть вірізнятися, залежно від кваліфікаційної категорії та педагогічного досвіду слухачів.

Теоретична складова освітньої програми може бути реалізована через лекції/відеолекції/вебінари/відеоконференції тощо. Практична складова – через практикуми/навчальні тренінги/семінари/майстер-класи тощо.

Навчальні заняття в синхронному режимі при дистанційній формі навчання проводяться з використанням спеціального програмного забезпечення для проведення вебконференцій з обов'язковою участю слухачів. Інші види занять в асинхронному режимі проводяться в різних форматах.

Загальні очікувані результати охоплюють

Знання й розуміння:

- сучасних тенденцій розвитку освіти загалом;
- нормативно-правових основ, законодавчих актів у сфері базової середньої та спеціальної освіти;
- сутності Концепції Нової української школи;
- сутності основних ідей, принципів побудови Державного стандарту повної загальної середньої освіти;
- структури та змісту типової освітньої програми та освітньої програми закладу освіти, типового навчального плану та робочого навчального плану, модельної навчальної програми та навчальної програми;
- планування освітньої діяльності в закладі освіти;
- академічної свободи вчителів-логопедів закладів освіти в організації освітнього процесу.

Уміння:

- організовувати освітній процес відповідно до вимог законодавства;
- застосовувати різні функції, методи та інструменти в процесі організації освітнього процесу для дітей з особливими освітніми потребами;
- формувати в дітей з особливими освітніми потребами ключові компетентності та вміння, спільні для всіх компетентностей;
- використовувати модельну навчальну програму для розроблення навчальної та корекційно-розвиткових програм;
- ефективно взаємодіяти й працювати в команді.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- гуманістична спрямованість освітнього процесу;
- дитиноцентризм, цінність особистості;
- готовність до реалізації сучасних цілей освіти;
- професійна мобільність та гнучкість;
- усвідомлення необхідності постійного професійного розвитку;
- відданість ідеї щодо значущої участі в освітньому процесі усіх учнів;
- просування національно-патріотичних та демократичних цінностей (патріотизм, відповідальність за долю держави, повага до багатоманітності, право вибору, формування спільноти, полікультурність).

Матеріально-технічне забезпечення освітнього процесу: комп'ютерна техніка, офісне ПЗ, навушники, мікрофон, колонки, гаджет (планшет, смартфон), постійний доступ до глобальної мережі «Інтернет», наявність облікового запису Google (особистого чи корпоративного).

1.	Розробник освітньої програми	Дерій Олена Василівна, методист вищої категорії ресурсного центру підтримки інклюзивної освіти Комунального навчального закладу Київської обласної ради «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників»					
2.	Найменування освітньої програми	Освітня програма підвищення кваліфікації вчителів-логопедів					
3.	Мета програми	Формування, розвиток професійних компетентностей					
4.	Цільова аудиторія за спеціальністю або за посадою педагогічного працівника	Фахівці спеціальної освіти (вчителі-дефектологи)					
5.	Напрямок освітньої програми	Професійна компетентність учителів-логопедів					
6.	Зміст освітньої програми	№ з/п	Освітній компонент (модуль, тема)	Засоби провадження			
				Кількість годин			
				лекційні	семінарські	практичні	усього
		1.	Модуль 1. Соціально-гуманітарний. Модернізація системи освіти в контексті викликів XXI століття	4		2	6
		1.1.	Роль освіти у формуванні та розвитку людського капіталу	2			2
		1.2.	Гуманістичні аспекти модернізації освіти в контексті традицій та інновацій	2			2
		1.3.	Національна ідентичність в історичному вимірі			2	2
		2.	Модуль 2. Професійний. Освітнє середовище НУШ: територія безпеки та розвитку	2		18	20
		2.1. Інваріантна складова модуля		2		12	14
		2.1.1.	Психолого-педагогічна допомога дитині з ООП	2			2
		2.1.2.	Розвиток професійної компетентності вчителя-логопеда та вчителя-дефектолога закладу освіти			2	2
		2.1.3.	Підготовка педагогічних працівників до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами в			4	4

		умовах інклюзивного середовища Нової української школи				
	2.1.4.	Особистісний саморозвиток педагога в умовах реформаційних процесів в освіті			2	2
	2.1.5.	Створення безпечної освітньої екосистеми закладу освіти			2	2
	2.1.6.	Психологічні аспекти створення сприятливого безпечного середовища в закладі освіти			2	2
	2.2. Варіативна складова модуля				6	6
	2.2.1.	Інклюзивна освіта: теорія і практика			6	6
	2.2.2.	Виявлення та подолання освітніх та психологічних втрат			6	6
	2.2.3.	Формування команди для розвитку культури демократії у школі			6	6
	2.2.4.	Дії учасників освітнього процесу в надзвичайних ситуаціях соціального, воєнного та природного характеру			6	6
	3.	Модуль 3. Фаховий. Організація підтримки дітей з особливими освітніми потребами	6		32	38
	3.1.	Інваріантна складова модуля	6		14	20
	3.1.1	Стратегії підтримки дітей із порушеннями мовлення в освітньому середовищі	2		2	4
	3.1.2.	Дислексія: комплексний підхід у роботі з попередження та подолання порушення	2			2
	3.1.3.	Рівні загального недорозвитку мовлення. Особливості корекційної роботи	2		2	4
	3.1.4.	Ігри в логопедичній роботі			2	2
	3.1.5.	Сучасні підходи до вибору системи завдань та наочно-дидактичних матеріалів до логопедичних занять та обстеження дітей із порушеннями мовлення			2	2
	3.1.6.	Характеристика особливостей розвитку дітей з особливими освітніми потребами			4	4
	3.1.7.	Формування життєвих			2	2

		компетентностей у дітей з особливими освітніми потребами				
		3.2. Варіативна складова модуля			18	18
	3.2.1.	Арт-терапевтичні практики для гармонізації емоційно-особистісної сфери педагога			6	6
	3.2.2.	Онлайн-сервіси для створення навчального контенту			6	6
	3.2.3.	Травми війни: техніки психологічного самозцілення дорослих і дітей			6	6
	3.2.4.	Безбар'єрне освітнє середовище - простір соціальної та психологічної підтримки особистості				
	4.	Модуль 4. Діагностико-аналітичний			8	8
	4.1.	Установче заняття. Вхідне діагностування			2	2
	4.2.	Конференція з обміну досвідом			2	2
	4.3.	Захист випускних робіт			2	2
	4.4.	Вихідне діагностування			2	2
		Разом:	12		60	72
7.	Обсяг (тривалість), що встановлюється в годинах та/або кредитах ЄКТС	72 год / 2,4 кредити ЄКТС				
8.	Форма підвищення кваліфікації	Очна, дистанційна, очно-заочна, пролонгована				
9.	Вид підвищення кваліфікації	Навчання за освітньою програмою підвищення кваліфікації				
10.	Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться	Загальні компетентності: ЗК.01, ЗК.02, ЗК.03, ЗК.04, ЗК.05 Професійні компетентності: А1 Мовно-комунікативна компетентність (А1.1, А1.2, А1.3, А1.4); А2 Предметно-методична компетентність (А2.1, А2.2, А2.3, А2.4, А2.5, А2.6, А2.7); А3 Інформаційно-цифрова компетентність (А3.1, А3.2, А3.3); Б1 Психологічна компетентність (Б1.1, Б1.2, Б1.3, Б1.4); Б2 Емоційно-етична компетентність (Б2.1, Б2.2, Б2.3); Б3 Компетентність педагогічного партнерства (Б3.1, Б3.2, Б3.3); В1 Інклюзивна компетентність (В1.1, В1.2, В1.3); В2 Здоров'язбережувальна компетентність (В2.1, В2.2, В2.3, В2.4, В2.5); В3 Проктувальна компетентність (В3.1);				

		Г1 Прогностична компетентність (Г1.1, Г1.2); Г2 Організаційна компетентність (Г2.1, Г2.2); Г3 Оцінювально-аналітична компетентність (Г3.1, Г3.2, Г3.3); Д1 Інноваційна компетентність (Д1.1, Д1.2, Д1.3); Д2 Здатність до навчання впродовж життя (Д2.1, Д2.2); Д3 Рефлексивна компетентність (Д3.1)
11.	Очікувані результати	Удосконалення загальних та професійних компетентностей
12.	Особа (особи), які виконують освітню програму	Рогова В.Б. Пашенко Д.І. Перерва В.С. Довгань А.І. Сотніченко І.І. Часнікова О.В. Вихристенко Ж.В. Шевченко А.М. Качуровський В.С. Загурська С.М. Гаврилюк В.Ю. Дерій О.В. Слободяник Г.І. Луценко Т.М. Аносова А.В. Алексєєва О.І. Борбіт А.В.
13.	Строки виконання програми	Календарний рік
14.	Місце виконання освітньої програми	КНЗ КОР «КОПОПК» 09107, м. Біла Церква, вул. Ярослава Мудрого, 37
15.	Вартість надання освітньої послуги	Собівартість обраховується залежно від наповнення груп згідно з вимогами чинного законодавства
16.	Мінімальна та максимальна кількість осіб у групі	25-30 осіб
17.	Документ, що видається за результатами підвищення кваліфікації	Свідоцтво про підвищення кваліфікації
18.	Забезпечення розміщення освітньої програми на сайті	сайт: https://www.kristti.com.ua/ програма:

1.1. Роль освіти у формуванні та розвитку людського капіталу

Роль освіти у формуванні та розвитку людського капіталу: огляд класичних та сучасних підходів. Аналіз програм та національних стратегій розвитку людського капіталу європейських країн та України. Переваги та обмеження в розумінні ролі освіти у процесі формування людського капіталу. Розгляд перспектив розвитку освіти та її впливу на людський капітал у майбутньому. Реалізація інноваційного освітнього проєкту на всеукраїнському рівні за темою «Модель національного освітнього технопарку з підвищення якості освіти у викликах воєнного/повоєнного часу».

1.2. Гуманістичні аспекти модернізації освіти в контексті традицій та інновацій

Гуманістичні підходи до модернізації освіти. Традиціоналізм в освіті: огляд традиційних підходів до освіти. Методологічні принципи виховання: природовідповідності, культуровідповідності та народності. Генеза проявів цих принципів у модернізації освітнього процесу від античних часів до сьогодення. Стандартизація змісту освіти. Аргументи за збереження традицій в освіті. Прогресивізм в освіті. Ідея інноваційного підходу до освіти. Аргументи за впровадження інновацій в освітній процес.

1.3. Національна ідентичність в історичному вимірі

Поняття національної та громадянської ідентичності. Закон України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності», статті щодо основних напрямків освітньої діяльності. Різновиди освітніх заходів, пропонувані Законом України для реалізації основних напрямків виховання національної та громадянської ідентичностей. Історична генеза української національної ідентичності: між конфронтацією та співробітництвом. Проблематика та методика національно-патріотичного, військово-патріотичного, громадянського та духовно-морального виховання. Регіональність у становленні української національної та громадянської ідентичності. Роль позашкільних заходів та позакласної роботи у формуванні національної та громадянської ідентичності. Пошукова та творча діяльність учнів у формуванні національної та патріотичної діяльності.

Очікувані результати за соціально-гуманітарним модулем 1 охоплюють:

Знання й розуміння:

- сутності людського капіталу та його впливу на соціально-економічний розвиток;
- ролі освіти у формуванні кваліфікаційного потенціалу суспільства та індивідуального розвитку кожної особистості;
- впливу освіти на здоров'я, економічний розвиток, соціальну стабільність та культурні процеси;
- суті наступних методологічних принципів виховання: природовідповідності, культуровідповідності та народності;
- способів забезпечення якості іншомовної освіти та рівного доступу до неї;
- цифрових технологій та електронних освітніх ресурсів для навчання учнів іноземної мови;
- сутності української національної ідеї;
- ролі духовно-морального фактору та духовної свідомості у справі становлення національної ідентичності, мотивації багатьох поколінь українців до захисту своєї Батьківщини.

Уміння:

- аналізувати взаємозв'язок між рівнем освіти нації та її економічними показниками;
- синтезувати інформацію щодо ефективних підходів до розвитку освіти для забезпечення сталого розвитку суспільства;

- створювати стратегії та програми розвитку освіти з урахуванням потреб сучасного ринку праці та соціокультурних вимог.
- використовувати нові досягнення в психології чи фізіології для поліпшення результативності своєї роботи;
- ефективно використовувати можливості цифрових технологій;
- використовувати у практичній діяльності сучасні тенденції викладання і навчання в закладах освіти з урахуванням упровадження дистанційного навчання;
- використовувати нетрадиційні форми уроків для підвищення мотивації учнів до вивчення іноземної мови;
- чітко й переконливо висловлювати свої думки про історичні аспекти національної ідентичності, ефективно обмінюватися інформацією з іншими.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- підтримка принципу доступності освіти для всіх верств суспільства, незалежно від соціального статусу чи матеріального стану;
- готовність до впровадження нових методів та технологій в освітній процес для підвищення ефективності освіти;
- усвідомлення важливості знань як основного ресурсу для розвитку суспільства та самореалізації особистості;
- усвідомлення власної ролі у формуванні та розвитку людського капіталу як ключового чинника сталого розвитку суспільства;
- усвідомлення об'єктивної необхідності впровадження інновацій в освітньому процесі при виникненні нових наукових знань у психології, фізіології, антропології;
- усвідомлення необхідності постійного професійного розвитку;
- постійне вдосконалення мотиваційних стратегій залучення учнів до вивчення іноземних мов;
- усвідомлення ролі вчителя як фасилітатора освітнього процесу;
- усвідомлення своєї національної ідентичності, відкритість до самокритики, незалежність від націоналістичних уявлень.

Модуль 2. Професійний. Освітнє середовище НУШ: територія безпеки та розвитку

2.1. Інваріантна складова модуля

2.1.1. Психологічно-педагогічна допомога дитині з ООП

Психологічні та педагогічні виклики, які виникають у дітей з особливими освітніми потребами (ООП) під час воєнних конфліктів. Вплив війни на психічний та емоційний стан дітей з ООП та їх можливості отримання якісної освіти й соціальної адаптації. Стратегії та програми психолого-педагогічної підтримки, призначені для забезпечення допомоги та захисту цій вразливій категорії дітей під час воєнних конфліктів. Роль стейкхолдерів – вчителів, психологів, соціальних працівників та громадських організацій у наданні необхідної допомоги й підтримки цій вразливій категорії дітей.

2.1.2. Розвиток професійної компетентності вчителя-логопеда та вчителя-дефектолога закладу освіти

Процес розвитку професійної компетентності вчителя-логопеда та вчителя-дефектолога в закладах освіти. Роль педагогів у навчанні дітей з різними порушеннями мовлення та особливими навчальними потребами. Основні аспекти розвитку професійної компетентності фахівців: знання, уміння, особистісні якості, необхідні для успішної роботи з дітьми з особливими потребами. Форми та методи роботи, спрямовані на покращення професійних умінь та навичок вчителів-логопедів та вчителів-дефектологів. Освітня підтримка дітей з особливими освітніми потребами, підвищення їхніх шансів на успіх у навчанні та в житті.

2.1.3. Підготовка педагогічних працівників до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного середовища Нової української школи

Професійно-особистісні якості та компетенції педагога для роботи в класі/групі з інклюзивним навчанням закладу освіти. Вимоги Концепції НУШ до професійної діяльності та особистості сучасного вчителя; упровадження особистісно орієнтованої моделі освіти; ідеологія дитиноцентризму. Створення інклюзивного простору. Вимоги до професійних якостей педагога у процесі інклюзивного навчання. Базові компоненти психолого-педагогічних знань, умінь та навичок педагога, який здійснює інклюзивне навчання: освітньо-інформаційний, професійно-практичний, організаційно-комунікативний. Особливості психофізичного розвитку дитини з ООП. Методи та прийоми роботи з цією категорією дітей, про зони актуального та найближчого розвитку, теоретичні засади інклюзивного навчання, знання, уміння та навички, креативність, організаторські здібності, комунікативність, загальнолюдські якості. Бар'єри: любов, емпатія, співпереживання, дбайливість, чесність, ентузіазм, наполегливість, розуміння. Умови успішного функціонування освітнього інклюзивного середовища. Практичні поради вчителю.

2.1.4. Особистісний саморозвиток педагога в умовах реформаційних процесів в освіті

Особистісний саморозвиток педагога в умовах реформаційних змін в освітній системі. Вимоги до сучасного освітнього середовища та впровадженням нових підходів до навчання. Педагоги, котрі знаходяться під тиском адаптації та постійного самовдосконалення. Вплив реформаційних процесів на професійний та особистісний розвиток педагога. Стратегії та методики, спрямовані на підтримку особистісного росту педагогів, враховуючи самоосвіту, тренінги, менторство, рефлексивну практику. Розуміння процесу саморозвитку педагогів у контексті сучасних реформ в освіті. Освітня підтримка особистісного та професійного зростання вчителів.

2.1.5. Створення безпечної освітньої екосистеми закладу освіти

Поняття фізична безпека, безпечне освітнє середовище. Екосистемний підхід. Формула «Дитина у безпеці». Рівні відповідальності у створенні фізичної безпеки в освітньому середовищі. Ролі в надзвичайній ситуації. Симуляційна гра «Безпечна дорога до школи». Поняття інформаційної безпеки. Цифрова безпека. Інформаційна культура та інформаційна гігієна. Джерела інформації. Види медіа, їх вплив на споживача інформації. Вправа «Новина з телефону». Психологічна безпека в освітньому середовищі: ключові поняття, інструменти й механізми формування, розподіл відповідальності та ролей. Техніки психологічної підтримки та психоемоційної саморегуляції. Ізраїльська модель стресостійкості BASIC PH.

2.1.6. Психологічні аспекти створення сприятливого безпечного середовища в закладі освіти

Поняття безпечного і здорового освітнього середовища. Причини недостатнього рівня розбудови безпечного і здорового освітнього середовища в сучасних закладах освіти. Указ Президента України Про Національну стратегію розбудови безпечного і здорового освітнього середовища в новій українській школі. Цілі, завдання, очікувані результати реалізації Національної стратегії розбудови безпечного і здорового освітнього середовища. Умови розбудови безпечного і здорового освітнього середовища. Особливості спілкування дорослих, що актуалізують агресивну поведінку учнів. Спілкування як фактор психопрофілактики агресивної поведінки учнівської молоді. Організаційні аспекти протидії булінгу в закладі освіти. Підходи до реагування на наслідки надзвичайних ситуацій. Основні принципи надання психосоціальної допомоги. Ресурсність, модель подолання стресу М. Лаада (BASIC PH). Емоційні порушення в дітей різних вікових категорій, вплив стресу на успішність навчання учнів. Способи відновлення ресурсного стану в умовах війни. Збереження психологічного здоров'я під час самоізоляції, дієві техніки самопомоги. Особливості

зниження рівня тривожності в учнів.

Психічне здоров'я та психосоціальна підтримка: зміст понять. Надзвичайні ситуації. Благополуччя людини. Взаємозв'язок проблем психічного здоров'я та психосоціальної підтримки в надзвичайних ситуаціях. Визначення понять «стрес», «життестійкість». Забезпечення необхідних умов для подолання гострої реакції психіки людини на стрес. Опановування прийомів, які сприяють управлінню стресом та відновленню емоційної рівноваги в надзвичайних ситуаціях. Стратегії подолання стресу.

Очікувані результати за інваріантною складовою професійного модуля 2.1. охоплюють:

Знання й розуміння:

- основних принципів та підходів до побудови індивідуальної програми професійного розвитку вчителя;
- вимог та особливостей професійного розвитку педагогічних працівників в умовах реформування освіти;
- ролі педагога як каталізатора особистісного розвитку дитини в умовах нової парадигми освіти;
- сутності критеріїв та індикаторів в оцінюванні якості педагогічної діяльності;
- емоційного інтелекту та його складових;
- психологічних основ емоційно-вольової саморегуляції;
- наслідків впливу стресових емоцій на стосунки з оточенням та здоров'я педагога;
- можливостей діагностування та попередження конфліктів у педагогічній взаємодії;
- розвитку психологічної стійкості та резильєнтності;
- сутності, значення фізичної, інформаційної та психологічної безпеки;
- особливостей створення безпечного освітнього середовища з урахуванням екосистемного підходу;
- рівнів відповідальності в реалізації фізичної безпеки в закладі освіти.

Уміння:

- аналізувати власний досвід, навички та потреби для визначення пріоритетів професійного розвитку;
- розробляти стратегії та дії для досягнення поставлених цілей;
- планувати свій професійний розвиток, ураховуючи вимоги закону «Про дошкільну освіту» та потреби власної педагогічної практики;
- упроваджувати засоби самовдосконалення та підвищення кваліфікації для постійного професійного зростання;
- аналізувати педагогічну діяльність, використовуючи різні критерії та індикатори якості освіти;
- відновлювати психічну рівновагу, перебувати в ресурсі;
- застосовувати психологічні методи й техніки саморегуляції: керувати диханням, тонусом м'язів, техніки заземлення, постукування; трансформувати тривожні думки, самостійно знижувати стан внутрішньої тривоги;
- уживати превентивні заходи щодо конфліктів і булінгу;
- вибудовувати діалогове навчання з усіма учасниками освітнього процесу як рівноправними партнерами;
- сприяти створенню безпечного освітнього середовища;
- орієнтуватися в інформаційному середовищі, розрізняти інформацію;
- надавати психологічну підтримку учасникам освітнього процесу, за допомогою технік та прийомів здійснювати психоемоційну саморегуляцію.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- позитивне ставлення до постійного вдосконалення своєї професійної компетентності;
- усвідомлення відповідальності за власний професійний розвиток;

- готовність до впровадження нових педагогічних ідей та технологій для покращення власної професійної діяльності;
- здатність об'єктивно оцінювати власну педагогічну діяльність, готовність до безперервного професійного розвитку;
- важливість власного професійного розвитку для реалізації освітніх стандартів;
- готовність до впровадження нових підходів та технологій у свою роботу на основі результатів оцінювання;
- самоповага й повага до інших людей, справедливість, гідність, чесність, турбота;
- готовність до змін;
- взаємодія з усіма учасниками освітнього процесу, гнучкість та адаптивність;
- педагогіка партнерства.

2.2. Варіативна складова модуля

2.2.1. Інклюзивна освіта: теорія і практика

Тема 1. Організація інклюзивного освітнього середовища: алгоритм дій закладу освіти

Принципи та практичні аспекти створення інклюзивного освітнього середовища в закладах освіти. Ідентифікація потреб учнів із особливими освітніми потребами, розробка індивідуальної програми розвитку, індивідуальних навчальних планів. Підтримка педагогів у розвитку адаптивних методик навчання, а також створення безбар'єрного фізичного та соціального середовища. Розвиток рівності, толерантності та розуміння різноманітності серед учнів/ниць, сприяння їхньому повноцінному включенню в суспільство. Організація професійного розвитку педагогічного колективу з питань інклюзивної освіти, сприяння співпраці з батьками учнів із особливими освітніми потребами, упровадження системи моніторингу та оцінювання ефективності інклюзивного середовища.

Тема 2. Психолого-педагогічний супровід інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами

Роль та функції психологів та педагогів у створенні сприятливого середовища для навчання та розвитку кожного учня, незалежно від їх особливостей. Методи та стратегії психолого-педагогічного супроводу, спрямовані на індивідуалізацію освітнього процесу, підтримку соціально-емоційного розвитку учнів, а також виявлення та вирішення можливих труднощів. Аналіз концепційного та теоретичного базису психолого-педагогічного супроводу інклюзивного навчання, зокрема, використання теорій розвитку, психології виховання та соціальної педагогіки. Адаптаційні стратегії та індивідуальний підхід до кожного учня з урахуванням його потреб, можливостей та особливостей. Взаємодія психологів, педагогів та інших спеціалістів у сфері освіти для ефективного розвитку інклюзивних практик для спільного розв'язання проблем.

Тема 3. Урахування вікових та індивідуальних особливостей дітей з особливими освітніми потребами в освітньому процесі

Вплив вікових особливостей на навчання та розвиток дітей із різними видами особливих освітніх потреб, враховуючи інтелектуальні, фізичні, емоційно-психологічні та соціальні аспекти. Урахування індивідуальних особливостей здобувачів освіти, специфічних особливостей, пов'язаних із конкретними освітніми труднощами. Співпраця між педагогами, психологами, батьками та іншими учасниками освітнього процесу. Створення індивідуалізованих підходів до навчання та підтримки дітей з особливими освітніми потребами. Диференціація завдань, використання різноманітних методів навчання та оцінювання. Інноваційні підходи у сфері освіти, спрямовані на максимальне врахування потреб та індивідуальних особливостей кожного учня.

2.2.2. Виявлення та подолання освітніх та психологічних втрат

Тема 1. Освітні виклики в воєнний період: аналіз та стратегії відновлення

Освітні втрати: український контекст. Освітні втрати й навчальні розриви: сутність і взаємозв'язок. Формати вимірювання освітніх втрат та навчальних розривів. Наслідки навчальних втрат для суспільства.

Тема 2. Психологічні втрати в період воєнного стану: стратегії та ресурси відновлення

Психологічні втрати. Ментальне здоров'я та його складові. Ментальне здоров'я педагогічних працівників, учнів. Вплив стресу та травм на навчання та розвиток учнів. Стратегії та інструменти для підтримки ментального здоров'я в освітньому середовищі. Вправи на стабілізацію психоемоційного стану педагогічних працівників та учнів, спрямовані на запуск когнітивних процесів у навчанні.

Тема 3. Навчальна мотивація учнів та учениць у сучасних умовах

Мотивація, мотив, мотивування. Самогенеруюча мотивація. Сучасні підходи до мотивації учнів до навчання. Задоволеність від навчання: зовнішні та внутрішні ресурси. Мотиватори «нового покоління». Мотивація без примусу. Розвиток мотивації учнів у різні вікові періоди. Методики та стратегії, спрямовані на розвиток навчальної мотивації.

2.2.3. Формування команди для розвитку культури демократії в школі

Тема 1. Демократичне врядування

Принципи демократичного врядування. Участь – основа демократичної культури школи. Шкільні правила на основі цінностей демократії.

Тема 2. Командна взаємодія

Командотворення: формування команди, тимбілдінг. Ролі та лідерство в командах. Фасилітація як інструмент взаємодії та розвитку команд. Методи фасилітації, мотивації учасників, досягнень результатів роботи в команді.

Тема 3. Життєздатність команди

Створення команди для виконання завдання, прояву ролей та командного лідерства, Можливості мотивації до участі у команді. Зростання через лідерство в команді. Діяльність шкільних команд. Мотивація учасників команди.

2.2.4. Дії учасників освітнього процесу у надзвичайних ситуаціях соціального, воєнного та природного характеру

Тема 1. Надзвичайні ситуації та їх наслідки

Причини виникнення та класифікація надзвичайних ситуацій. Загальні ознаки НС. Рівні надзвичайних ситуацій. Наслідки надзвичайних ситуацій соціального, воєнного та природного характеру. Режим надзвичайної ситуації. Повідомлення про загрозу і виникнення надзвичайної ситуації та постійне інформування про зміни ситуації.

Тема 2. Послідовність дій у надзвичайних ситуаціях природного характеру

Характеристика зон стихійного лиха (ураганів, затоплень, пожеж). Правила поведінки і дії працівників у НС природного характеру. Правила евакуації для працівників закладу освіти. Порядок евакуації.

Тема 3. Алгоритм дій у надзвичайних ситуаціях соціального та воєнного характеру

Захист населення від небезпечних факторів. Колективні засоби захисту населення. Дії при вчиненні терористичного акту (вибуху). Дії при виявленні вибухових пристроїв або підозрілих предметів. Дії у випадку обвалення будівель, споруд. Дії у випадку перебування під завалом.

Очікувані результати за варіативною складовою професійного модуля 2.2. охоплюють:

Знання і розуміння:

- теоретичних засад інклюзивної освіти, її цілей, принципів та основних концепцій;
- особливостей та причин освітніх та психологічних втрат у сучасному освітньому середовищі;

- наслідків освітніх та психологічних втрат (низький рівень успішності, втрата навчальної мотивації та погіршення ментального здоров'я);
- принципів демократії у школі;
- сутності поняття “команда”, ролі та лідерство в команді, “фасилітація”, сфери її застосування;
- мінімізації ризиків у роботі команди;
- видів надзвичайних ситуацій соціального, воєнного та природного характеру;
- визначення основних етапів та принципів організації заходів захисту в умовах надзвичайних ситуацій;
- розпізнавання потенційних загроз та ризиків, що виникають у надзвичайних ситуаціях.

Уміння:

- виявляти й адаптувати навчальні матеріали та методики з урахуванням різних особливих освітніх потреб учнів/ниць;
- застосовувати засоби й методи інклюзивної педагогіки для створення сприятливого освітнього середовища для всіх учнів/ниць, ураховуючи їхні індивідуальні особливості та потреби;
- використовувати підходи до компенсації освітніх втрат;
- володіти навичками ефективної підтримки учнів/ниць та сприяє їхньому здоровому психологічному розвитку;
- визначати й використовувати сучасні методи та форми мотивації сучасних учнів до навчання;
- уживати превентивні заходи щодо конфліктів і булінгу;
- добирати та практично застосовувати методи фасилітації в діяльності команд;
- визначає способи мотивації до участі в команді;
- моделює можливості для лідерства кожного/-ї завдяки командній роботі;
- розробляти стратегії та дії для досягнення поставлених цілей;
- планувати свій професійний розвиток, ураховуючи вимоги НУШ та потреби власної педагогічної практики;
- брати участь у створенні безпечної освітньої екосистеми закладу освіти;
- планувати та виконувати евакуаційні процедури в надзвичайних ситуаціях;
- працювати в команді, координувати дії групи та, за необхідності, брати на себе лідерську роль для досягнення спільної мети;
- швидко та об'єктивно оцінювати ситуацію, а також приймати належні рішення щодо дій відповідно до різних обставин.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- усвідомлення справедливості, рівності права всіх дітей на якісну освіту та доступ до освітніх можливостей, незалежно від їхніх особливих освітніх потреб;
- розвиток відповідальності та дбайливого ставлення до безпеки учасників освітнього процесу та їх оточення;
- необхідність розроблення та реалізації спеціальних програм і стратегій для подолання освітніх та психологічних втрат;
- розвиває власні навички у сфері безпеки, готовності до дій у надзвичайних ситуаціях;
- оцінює переваги культури демократії у школі;
- демонструє ціннісне ставлення до членів команди;
- мотивує членів команди;
- усвідомлює відповідальність за власний професійний розвиток;
- виявляє готовність до впровадження нових педагогічних ідей та технологій для покращення власної професійної діяльності.

Модуль 3. Фаховий. Організація підтримки дітей з особливими освітніми потребами

3.1. Інваріантна складова модуля

3.1.1. Стратегії підтримки дітей із порушеннями мовлення в освітньому середовищі

Підтримка дітей із порушеннями мовлення в освітньому середовищі. Забезпечення доступності освіти для всіх дітей, розробка та впровадження ефективних стратегій підтримки дітей з порушеннями мовлення. Підходи та методики, що можуть бути використані для створення сприятливого середовища для розвитку мовлення у цієї категорії дітей. Стратегії індивідуалізації навчання та підходи до адаптації навчального матеріалу, способи включення дітей з порушеннями мовлення у загальні освітні процеси. Практичні рекомендації для вчителів, логопедів та інших працівників закладів освіти щодо оптимальної підтримки дітей з порушеннями мовлення у навчальному середовищі. Підвищення успішності навчання та соціальної адаптації цієї групи дітей, забезпечення рівних можливостей в отриманні якісної освіти.

3.1.2. Дислексія: комплексний підхід у роботі з попередження та подолання порушення

Дислексія – найпоширеніша невідповідність у навчанні, що впливає на здатність дитини до читання, письма та розуміння мови. Комплексний підхід у роботі з попередження та подолання дислексії. Аспекти дислексії, її причини, симптоми та вплив на навчання дитини. Рання діагностика та індивідуалізований підхід до кожної дитини з дислексією. Розвиток навичок читання та письма, покращення когнітивних процесів, які можуть бути вражені дислексією. Співпраця між учителями, логопедами, психологами та батьками для ефективного подолання цього порушення. Ефективні стратегії попередження та лікування дислексії, що підвищують успішність навчання та життєві шанси дітей, які стикаються з цим порушенням.

3.1.3. Рівні загального недорозвитку мовлення. Особливості корекційної роботи

Різні рівні загального недорозвитку мовлення та їх особливості в контексті корекційної роботи. Ключові характеристики кожного рівня недорозвитку та методи їх корекції. Підходи до корекційної роботи з дітьми з різними рівнями недорозвитку мовлення, врахування індивідуальних та групових методик, розвиток комунікативних навичок, а також використання наочних засобів та ігрових методик. Використання спеціалістами з логопедії та спеціальної педагогіки методик корекційної роботи з дітьми з різними рівнями недорозвитку мовлення для розробки ефективних програм.

3.1.4. Ігри в логопедичній роботі

Роль ігор у логопедичній роботі з дітьми з мовленнєвими порушеннями та іншими специфічними освітніми потребами. Використання ігрових методів та підходів у логопедичній практиці, аналіз різноманітних типів ігор, їх структура, призначення та ефективність у розвитку мовленнєвих навичок дітей. Теоретичні підстави використання ігор у логопедичній роботі, а також практичні аспекти їхнього застосування. Ігри, спрямовані на розвиток фонематичного сприйняття, лексико-семантичного навантаження, граматичних навичок, а також інших аспектів мовленнєвого розвитку.

3.1.5. Сучасні підходи до вибору системи завдань, наочно-дидактичних матеріалів до логопедичних занять та обстеження дітей з порушеннями мовлення

Аналіз сучасних підходів до вибору наочно-дидактичних матеріалів для логопедичних занять. Використання інтерактивних технологій у виборі та застосуванні наочно-дидактичних матеріалів. Роль індивідуалізації при виборі системи завдань та матеріалів у логопедичній роботі. Оцінка ефективності вибраних систем завдань та матеріалів у роботі з дітьми з порушеннями мовлення. Вибір матеріалів для розвитку різних мовленнєвих навичок (фонематичний слух, лексичний запас, граматичні структури тощо). Співпраця з батьками та вчителями у виборі та застосуванні наочно-дидактичних матеріалів для підтримки мовленнєвого розвитку дітей. Використання мультисенсорних та інтерактивних підходів у

виборі наочно-дидактичних матеріалів для максимального залучення дітей до процесу навчання.

3.1.6. Характеристика особливостей розвитку дітей з особливими освітніми потребами

Інтегрування дітей з особливостями освітніми потребами в загальноосвітній простір України є одним із напрямів гуманізації всієї системи освіти, що відповідає пріоритетам державної політики. Ця тема присвячена характеристиці особливостей розвитку дітей з особливими освітніми потребами, увага зосереджується на різних категоріях особливих освітніх потреб: діти з порушеннями розвитку, з розладами спектра аутизму, з порушеннями мовлення тощо. Аналізуються ключові аспекти розвитку дітей з особливими освітніми потребами, їх фізичного, психологічного та соціального розвитку. Розглядаються особливості когнітивного розвитку, емоційно-психологічного стану, мовленнєвого та комунікативного розвитку, а також особливості в соціальній взаємодії дітей з особливими освітніми потребами. Розглядається вплив цих особливостей на навчання та соціальну адаптацію дітей у шкільному середовищі.

3.1.7. Формування життєвих компетентностей у дітей з особливими освітніми потребами

Сутність та значення формування життєвих компетентностей у дітей з особливими освітніми потребами. Розвиток соціальних навичок та комунікативної компетентності в контексті освітньої роботи. Формування самообслуговування та навичок самостійного життя. Адаптація освітнього середовища для підтримки формування життєвих компетентностей у дітей. Розвиток навичок розв'язання конфліктів та управління емоціями в контексті формування життєвих компетентностей здобувачів освіти. Оцінка та моніторинг процесу формування життєвих компетентностей. Роль сім'ї та спільноти у формуванні життєвих компетентностей дітей з особливими освітніми потребами. Розвиток навичок планування та саморефлексії як складових формування життєвих компетентностей.

Очікувані результати за інваріантною складовою фахового модуля 3.1. охоплюють:

Знання й розуміння:

- основних підходів до організації освітнього процесу;
- принципів побудови та планування індивідуальної освітньої траєкторії дитини з особливими освітніми потребами;
- основних понять: «особа з особливими потребами», «інклюзивне навчання», «універсальний дизайн», «індивідуальна траєкторія розвитку», «психолого-педагогічний супровід» (підтримка);
- здатність до визначення сильних сторін дітей з особливими освітніми потребами;
- принципів оцінювальної діяльності на основі цілей та критеріїв;
- ролей і завдань усіх учасників команди психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами;
- принципів універсального дизайну в навчанні та стратегій розумного пристосування.

Уміння:

- організовувати педагогічну діяльність на засадах сучасних підходів до інклюзивного навчання;
- визначати й враховувати в освітньому процесі вікові та індивідуальні особливості дітей з особливими освітніми потребами;
- створювати безбар'єрне, безпечне, інклюзивне освітнє середовище;
- визначати сильні сторони дітей з особливими освітніми потребами;
- застосовувати різні види оцінювання;
- застосовувати принципи універсального дизайну в навчанні та стратегії розумного пристосування з метою забезпечення додаткових потреб учнів в освітньому процесі.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- професійна мобільність та гнучкість;
- відданість ідеї щодо значущої участі в освітньому процесі всіх учнів, у тому числі дітей з особливими освітніми потребами;
- просування демократичних цінностей (повага до багатоманітності, право вибору, формування спільноти, полікультурність).

3.2. Варіативна складова модуля

3.2.1. Арт-терапевтичні практики для гармонізації емоційно-особистісної сфери педагога

Тема 1. Арт-терапія: види, методи, ефективність

Огляд основних видів арт-терапії (малювання, скульптура, музикотерапія, танцювальна терапія тощо). Методи використання арт-терапії у практиці: індивідуальні та групові сесії, експресивні техніки, творчі завдання тощо. Психологічні та фізіологічні аспекти ефективності арт-терапії. Використання арт-терапії у різних сферах: психотерапія, реабілітація, освіта, розвиток особистості. Роль арт-терапії в розвитку креативності, самовираження та самореалізації. Адаптація методів арт-терапії для роботи з різними віковими групами та специфічними потребами клієнтів. Інтеграція арт-терапії з іншими формами психологічної та медичної підтримки (психотерапія, фармакотерапія, соціальна підтримка тощо). Виклики та перешкоди у впровадженні арт-терапії у практичну діяльність, способи їх подолання.

Тема 2. Тренінг «Мій ресурс»

Сценарій проведення тренінгу «Мій ресурс». Психологічні та педагогічні аспекти проблеми. Індивідуальні та групові підходи у проведенні тренінгу. Практичні вправи та завдання. Взаємодія тренера та учасників під час тренінгу. Оцінювання результатів ефективності тренінгу. Адаптація тренінгу «Мій ресурс» для різних вікових груп та сфер застосування.

Тема 3. Стабілізація емоційного стану педагогів за допомогою практик інтуїтивного живопису

Основні принципи та методи практик інтуїтивного живопису для стабілізації емоційного стану педагогів. Вплив практик інтуїтивного живопису на психоемоційне здоров'я та самопідтримку педагогів. Техніки самовираження та саморефлексії через практику. Роль творчого процесу в практиках інтуїтивного живопису для зниження стресу та підвищення самопідтримки педагогів. Використання інтуїтивного живопису як засобу побудови емоційної рівноваги та позитивної атмосфери в освітньому середовищі. Створення інтегрованих практичних програм із використанням інтуїтивного живопису. Оцінка результативності практик інтуїтивного живопису в контексті стабілізації емоційного стану педагогів.

3.2.2. Онлайн-сервіси для створення навчального контенту

Тема 1. Створення анкет, тестів, квестів засобами гугл форм

Робота з гугл формами для створення анкет, тестів, квестів. Налаштування форм, відповідно до мети та завдань. Створення анкет, тестів, квестів, навчальних занять. Надання доступів. Оброблення даних та побудова діаграм за допомогою таблиць ексель.

Тема 2. Віртуальні дошки як засіб візуалізації та взаємодії

Огляд віртуальних дошок. Їх особливості та можливості роботи (Jamboard, Padlet, Miro та інші). Функціонал дошок, їх налаштування. Надання доступів. Спільна робота в середовищах.

Застосування інтерактивних дошок дозволить здійснити зворотній зв'язок у навчанні, зробити його більш інтенсивним, підвищити унаочненість навчального матеріалу, індивідуалізувати навчання, організувати колективну й групову роботи.

Тема 3. Створення інтерактивного навчального контенту

Огляд онлайн-інструментів для підвищення ефективності освітнього процесу: хмарка слів, QR-коди, анаграми, ребуси, ментальні карти, інтерактивні вправи, онлайн-тести, комікси,

інтерактивні робочі аркуші, веб-квести, сервіси штучного інтелекту. Створення, поширення та класифікація інтерактивного навчального контенту.

3.2.3. Травми війни: техніки психологічного самоцілення дорослих і дітей

Тема 1. Формування резильєнтності учасників і учасниць освітнього процесу в умовах війни

Знайомство з основними концепціями життєстійкості в надзвичайних умовах. Практикум для розвитку позитивної життєвої позиції, удосконалення власної резильєнтності, підвищення внутрішнього ресурсу та застосування антистресового мислення. Прийоми для відновлення життєвого балансу та емоційної рівноваги.

Тема 2. Посттравматичний синдром та психологічні механізми самозахисту

Психічний стрес. Психічні, фізіологічні та соціальні прояви посттравматичного стресу в дітей різних вікових груп. Гостра реакція на стрес. Посттравматичний стресовий розлад. Поняття та критерії діагностики посттравматичного стресового розладу. Кількісні інструменти дослідження стресу.

Тема 3. Техніки роботи зі збудженням, інтрузіями та уникненням

Встановлення контакту. Вивчення потреб. Навички керування посттравматичними реакціями збудження, інтрузіями та уникненням. Навички переформулювання негативних думок. Навички вирішення проблемних ситуацій. Сприяння психосоціальному благополуччю за допомогою спорту та фізичних вправ.

3.2.4. Безбар'єрне освітнє середовище: простір соціальної та психологічної підтримки особистості

Тема 1. Визначення та роль безбар'єрного освітнього середовища: розуміння сутності та важливості створення доступного середовища для всіх

Безбар'єрність. Безбар'єрність як державна політика. Складові нового світогляду безбар'єрності. Головні стереотипи, упередження та судження. Підтримка і розвиток безбар'єрного освітнього середовища.

Тема 2. Принципи та підходи до створення безбар'єрного освітнього середовища: універсальний дизайн, інклюзивна освіта, диференціація та індивідуалізація навчання

Концепція безбар'єрності в освіті. Універсальний дизайн. Інклюзивна освіта. Диференціація навчання. Індивідуалізація навчання. Різноманітність. Підходи до створення безбар'єрного освітнього середовища.

Тема 3. Перспективи розвитку безбар'єрного освітнього середовища в Україні: виклики та можливості

Міжнародний досвід та кращі практики. Перспективи розвитку безбар'єрної освіти в Україні. Освіта протягом життя. Компетентності.

Очікувані результати за варіативною складовою фахового модуля 3.2. охоплюють:

Знання і розуміння:

- розуміння того, що інклюзивна освіта ґрунтується на ідеї включення всіх учнів в освітній процес, незалежно від їхніх особливих освітніх потреб;
- знання історії розвитку інклюзивної освіти та міжнародних стандартів;
- розуміння основних понять: арт-терапія, арт-терапевтичні методи, види, практики;
- розуміння ризиків погіршення емоційного стану педагога;
- розуміння важливості гармонізації та стабілізації емоційно-особистісної сфери педагога та роль арт-терапії у цьому процесі;
- класифікації та особливостей використання різних видів електронних ресурсів, наявних освітніх цифрових ресурсів, у тому числі для підтримки навчання здобувачів освіти з особливими освітніми потребами;

- знання теорії і практики психології надзвичайних ситуацій, етики психосоціальної підтримки, педагогіки гри;
- розуміння значення гри для психічного здоров'я та соціального благополуччя, впливу рутини на освітній процес в надзвичайних ситуаціях;
- розуміння сутності безбар'єрності, її значення для суспільства в цілому;
- усвідомлення можливостей та перспектив розвитку інклюзивної освіти в Україні.

Уміння:

- здатність аналізувати теоретичні підходи та концепції інклюзивної освіти, врахування її історії розвитку та міжнародних стандартів;
- навички співпраці та комунікації з батьками, колегами та іншими учасниками освітнього процесу для ефективної реалізації інклюзивної освіти;
- здатність з мінімальним ризиком долати стресові ситуації;
- здатність самостійно стабілізувати власний емоційний стан;
- навички застосування у повсякденному житті доступних арт-терапевтичних практик;
- навички поєднувати різні арт-терапевтичні практики у своїй діяльності;
- використовувати цифрове освітнє середовище для навчання, моніторингу та контролю його якості, залучати до розбудови цифрового освітнього середовища зацікавлених осіб та організацій;
- добирати безпечні, доцільні для навчання здобувачів освіти електронні (цифрові) освітні ресурси, упорядковувати їх, використовувати з урахуванням мети, умов навчання, вікових особливостей та їхніх потреб;
- модифікувати наявні електронні (цифрові) освітні ресурси з урахуванням дозволів та ліцензій, створювати (враховуючи потреби здобувачів освіти) нові, здійснювати їх захист, надавати доступ до них здобувачам освіти;
- організовувати педагогічну діяльність на засадах сучасних підходів до навчання дітей в умовах надзвичайних ситуацій;
- розрізняти реакції дітей і дорослих на стрес, життєві труднощі (за віком, часом прояву тощо);
- створювати безпечне ігрове освітнє середовище;
- використовує принципи та підходи до створення безбар'єрного освітнього середовища.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- розвинена повага до різноманітності – цінність індивідуальності кожного учня, важливість створення середовища, де кожен/на можуть розвиватися та відчувати себе прийнятими;
- усвідомлення справедливості, рівності права всіх дітей на якісну освіту та доступ до освітніх можливостей, незалежно від їхніх особливих освітніх потреб;
- свідоме розуміння своїх цінностей та переконань, які впливають на професійну практику;
- усвідомлення важливості людського життя, дбайливе та відповідальне ставлення до нього;
- прагнення постійного навчання, самонавчання нових методик та практик, що допомагають у стабілізації емоційного-особистісної сфери;
- стимулювання роботи над особистим творчим розвитком та позитивним мисленням;
- розвивати відчуття емпатії;
- здатність критично оцінювати достовірність, надійність інформаційних джерел, розуміння правових та етичних аспектів, пов'язаних із використанням цифрових технологій;
- мотивація до навчання упродовж життя у професійній сфері за допомогою цифрових технологій та електронних (цифрових) освітніх ресурсів;

- професійна мобільність та гнучкість;
- ціннісне ставлення педагогів до здійснення психосоціальної підтримки у надзвичайних ситуаціях, зокрема засобами навчання через гру.

Рекомендовані джерела

1. Common European framework of reference for languages: learning, teaching, assessment. Companion volume with new descriptors. URL: www.coe.int/lang-cefr
2. Абетка інклюзивності і толерантності: науково-популярне видання ІГО «Соціальна синергія». Київ: Видавництво «Теза», 2020. 30 с. URL: <https://bit.ly/3FQSmDs>
3. Аксініна І., Войтанішек О., Саніна О. Педагогічний коучинг: новація в шкільному менеджменті. *Директор школи*. 2018. № 23-24, С. 10-20.
4. Алгоритм дій місцевих органів виконавчої влади органів місцевого самоврядування, органів управління освітою, керівників закладів освіти щодо забезпечення укриття учасників освітнього процесу. URL: <https://bit.ly/3YnKDDS>
5. Андрющенко О.О. Сутність феномену «рефлексивні вміння педагога». *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2016. Вип. 51 (104), С. 67-73.
6. Балущок В.Г. Українська національна спільнота: етногенез, історія, етнімія. Біла Церква: видавець О. Пшонківський, 2008. 304 с.
7. Бахтіна Г.П. Інформатизація суспільства та проблема «кліпового мислення». URL: <http://kpi.ua/1102-7>.
8. Безпека під час навчання: рекомендації щодо організації укриття. URL: <https://bit.ly/3YITGVN>
9. Бех І.Д. Рефлексія у духовному «Я» особистості. *Рідна школа*. 2011. № 8-9, С. 9-14.
10. Бівол О.С. Проблемно-пошукові методи навчання на уроках у початкових класах як засіб активізації пізнавальної діяльності учнів. *Таврійський вісник освіти*. 2012. № 3 (39), С. 103-107.
11. Бобровський М.В., Горбачов С.І., Заплотинська О.О. Абетка для директора. Рекомендації до побудови внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладі загальної середньої освіти. Київ: Державна служба якості освіти, 2019. 240 с. URL: <https://bit.ly/3WgK1Ou>
12. Богомольний Б.Р., Кононенко В.В., Чуєв П.М. Медицина екстремальних ситуацій: навч. посіб. Одеса: Одеський держ. мед. ун-т, 2001. 412 с. URL: <https://bit.ly/3BypwoI>
13. Богосвятська А., Кудрик Л. Комунікативна компетентність педагога-коуча. *Зарубіжна література в школах України*. 2020. № 4, С.12-17.
14. Бондаренко Н. Модерна українська ідентичність як основа формування європейськості майбутньої еліти. Обдаровані діти – скарб нації! : матер. III Міжнар. наук.-практ. онлайн-конф. (м. Київ, 18-23 серп. 2022 р.). 2022. С. 139–149. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/731816>
15. Використання Kahoot у навчально-виховному процесі: веб-сайт. URL: <https://bit.ly/3Vmanig>
16. Вукіна Н.В., Дементієвська Н.П., Сущенко І.М. Критичне мислення: як цьому навчати: наук.-метод. посіб. / за наук. ред. О.І. Пометун. Харків, 2007. 190 с.
17. Галузяк В.М. Рефлексія у структурі особистісно-професійної зрілості вчителя. *Теорія і практика управління соціальними системами*. 2008. № 4, С.17-25.
18. Глузман О.В. Базові компетентності: сутність та значення в життєвому успіху особистості. *Педагогіка і психологія: Вісник НАПН України*. 2009. № 2 (63), С. 51-60.
19. Головань М.С. Компетенція і компетентність: досвід теорії, теорія досвіду. *Вища освіта України*. 2008. № 3, С. 23-30.
20. Гондарева Г.В. Концепція розвитку емоційного інтелекту старшокласників у навчально-виховному процесі. *Таврійський вісник освіти*. 2013. № 2, С. 260-264.
21. Гоулман Д. Емоційний інтелект. Харків: Віват, 2022. 512 с.
22. Грицак Я., Комаров О. Шлях становлення української ідентичності. 2021 р. URL: <https://bit.ly/3ERW4L5>

23. Гуревич Р.С. Формування інформаційної компетентності майбутніх учителів засобами мультимедійних технологій. *Наукові записки. Серія: Педагогіка*. 2007. С. 38-41.
24. Гусак В.М. Нові ролі педагога у контексті реформ сучасної української школи. *Педагогіка партнерства як основа розвитку суб'єктів освітньої діяльності в умовах НУШ*: матеріали наук.-практ. конференції. URL: <http://conf.zippo.net.ua/?p=79>
25. Державний стандарт базової загальної освіти : Постанова КМУ від 30.09.2020 № 898. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#Text>
26. Деякі питання організації та проведення супервізії : Наказ МОН від 18.10.2019 №1313. URL: <https://bit.ly/3Vm9jeg>
27. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: підручник. 3-тє вид., випр. Київ: Академвидав, 2015. 304 с.
28. Дії населення в умовах надзвичайних, несприятливих побутових та нестандартних ситуацій: практичний посібник / М.А. Скидан та ін.; за заг. ред. М.А. Скидана. Київ: Атіка, 2007. 92 с.
29. Дубицкий А.Е., Семенов І.А., Чепкий Л.П. Медицина катастроф. Київ: Здоров'я, 1993. 462 с.
30. Екстрена медична допомога (догоспітальні протоколи): посібник / О.В. Богомолець та ін.; за ред. О.В. Богомолець, Г.Г. Рощина. Київ : Юстон, 2016. 211 с.
31. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / автор-укладач Н.П. Наволокова. Харків: ВГ «Основа», 2009. 176 с.
32. Епідеміологія / А.А. Васильченко та ін. Київ: Здоров'я, 1993. 464 с.
33. Європейське мовне портфоліо: методичний посібник. URL: <http://surl.li/eakzd>
34. Євтух М.Б., Пінковська Е.А., Черкашина Т.В. Методики особистісно-професійного самовдосконалення суб'єкта педагогічної діяльності на засадах самопізнання : навч.-метод. посіб. для педагогічних працівників. Черкаси : Видавець Чабаненко Ю.А., 2015. 400 с.
35. Євтух М.Б., Черкашина Т.В. Педагогічна система самопізнання і особистісно-професійного самовдосконалення: підручник. Черкаси: Видавець Чабаненко Ю.А., 2017. 348 с.
36. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення викладання, оцінювання. URL: <https://lenvit.ucoz.ua/ZER.pdf>
37. Зеленська Л.Д. Мовно-комунікативна компетентність учителя-коуча, ментора, тьютора, фасилітатора (на прикладі програми «Освітологія»). *Молодь і ринок*. 2021. № 9(195), С.16-20.
38. Зеленська Л.Д. Модерація як форма реалізації супервізії в НУШ. Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика : матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (Харків, 31 березня – 2 квітня 2021 р.). У 2 томах. 2021. Т. 2, С. 95-98.
39. Іллїна О.В. Проблема вмінь, необхідних для організаторської діяльності вчителя, в історії педагогічної думки. *Вісник Житомирського державного педагогічного університету*. 2018. № 24, С. 63-66.
40. Інклюзивна освіта: навчальний посібник / М. Порошенко та ін. Київ: ТОВ «Агентство «Україна», 2019. 300 с.
41. Інклюзивне навчання в закладах загальної середньої освіти: керівництво для тренерів: навчально-методичний посібник. Київ, 2018. 174 с.
42. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід: методичний посібник / авт. укл.: О. Пометун, Л. Пироженко. Київ: АПН, 2002. 136 с.
43. Ісаєва Г. Метод проєктів – ефективна технологія навчання. Підручник для директора. 2005. № 9-10, С.4-10.
44. Калініна Л.М. Реформування освіти в Чеській республіці. Вересень. 2013. № 1-2 (62-63), С. 10-24.
45. Книш І.В. Кліпове мислення як норма та прояв геніальності. Нові виміри духовності на початку ХХІ століття : матеріали VI Міжнародної on-line конференції (24-25 травня 2018 року, Сумський державний університет) / за ред. проф. І.П. Мозгового. 2018. С. 48-49.
46. Коберник О.М. Проєктивна педагогіка і національна школа. *Шлях освіти*. 2006. № 7, С.

7-9.

47. Кобинець Я. Підходи Нової української школи, або Шлях до дитячого серця. URL: <https://bit.ly/3Fjy05x>. (дата звернення: 30.11.2022).
48. Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 р. № 5403-VI. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2013, № 34-35, ст. 458.
49. Козира В.М. Технологія розвитку критичного мислення у навчальному процесі: навч.-метод. посіб. для вчителів. Тернопіль: ТОКІППО, 2017. 60 с.
50. Коноваленко Ю. Тьютори, Едвайсери, Коучі, Фасилітатори, Ментори, Наставники – розбираємось хто це. 2017. URL: <https://bit.ly/3UjIRjX>
51. Конституція України. Основний закон. Київ, 1996. URL: <https://bit.ly/3Wl5vu3>
52. Концепція національно-патріотичного виховання в системі освіти України та розвитку громадянської освіти в Україні: Додаток до Наказу Міністерства освіти і науки України від 16.06.2015 р. № 641. Інформаційний збірник та коментарі Міністерства освіти і науки України. 2015. № 8, С. 87–95.
53. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року : Розпорядження КМУ від 14.12.2016 № 988-р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-p>
54. Коротун О. Методологічні засади змішаного навчання в умовах вищої освіти. *Інформаційні технології в освіті*. 2016. № 3 (28), С. 117-129.
55. Костюк А.В. Емоційний інтелект та шляхи його розвитку. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2014. № 2, С. 85-89.
56. Кочкурова О.В. Динаміка професійної ідентичності майбутніх учителів у процесі професійної підготовки. *Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова*. 2019. Серія 12. Вип. 25 (49), С. 200-205.
57. Кремень В.Г. Світ знання : людина, наука, освіта. Київ : Знання України, 2016. 87 с.
58. Кугуєнко Н.Ф. Активні та інтерактивні методи навчання як фактор забезпечення педагогіки успіху. *Джерело педагогічної майстерності*. 2008. № 2, С. 32-37.
59. Лукіяничук А.М. Модель розвитку професійної ідентичності майбутніх педагогів. *Проблеми сучасної психології: збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України*. 2010. Вип. 7, С. 370-381.
60. Любчак Н.М. Проектні технології: сутність та особливості використання у навчальному процесі. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету*. Серія: Педагогічні науки. 2014. Вип. 122, С. 144-150.
61. Макаренко В.М., Туманцова О.О. Як опанувати технологію формування критичного мислення. Харків : ВГ «Основа», 2008. 320 с.
62. Максименко С.Д. Рефлексія – шлях до продуктивного самовизначення. *Психолог*. 2005. № 1, С. 19-22.
63. Манько В.А. Проблемне навчання як актуальна науково-педагогічна проблема. *Засоби навчальної та науково-дослідної роботи*. 2006. Вип. 25, С. 102-106.
64. Методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу в школах у 2022/2023 навчальному році / М-во освіти і науки України. Київ, 2022. URL: <https://bit.ly/3VVlO0D>
65. Мірошник О.Г. Професійно-педагогічна рефлексія у вимірах основних сфер професійної активності вчителя. *Психологія і особистість*. 2015. № 1(7), С. 162-173.
66. Мова і міжкультурна комунікація: теорія та практика : монографія / за наук. ред. Н. Сизоненко. Київ: Вид-во Ліра-К, 2020. 256 с.
67. Модельні навчальні програми. URL: <https://imzo.gov.ua/model-ni-navchal-ni-prohramy/>
68. Моргун В.Ф. Емоційний інтелект у багатовимірній структурі особистості. *Постметодика*. 2010. № (6)97, С. 2-15.
69. Москаль Ю. Ідентифікація й ідентичність у суспільному форматі теоретичного аналізу. *Психологія і суспільство*. 2016. № 1, С. 96-112.
70. Навчаємо мислити критично: посібник для вчителів / авт.-уклад.: О.І. Пометун, І.М.

Сущенко. Дніпро: ЛІРА, 2016. 144 с.

71. Навчальна кінезіологія: проста гімнастика для мозку. URL: <https://bit.ly/3XKqdVt>

72. Навчання, досвід, наставництво. *За медичні права*. 2011. № 4, С. 2-3. URL: <http://viv.medprof.org.ua/uploads/media/2-3.pdf>

73. Нова українська школа: поради для вчителя / за заг. ред. Н.М. Бібік. Київ: Літера ЛТД, 2019. 208 с.

74. Овчаренко О.П., Лазар А.П., Матюшко Р.П. Основи радіаційної медицини: навч. посібник. Одеса: Одес. держ. мед. ун-т, 2002. 208 с.

75. Онопрієнко О.В. Формувальне оцінювання навчальних досягнень учнів: сутність і методика здійснення. *Український педагогічний журнал*. 2016. № 4, С. 36 – 42.

76. Опис цифрової компетентності педагогічних працівників / Н. Морзе та ін. *Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету*. URL: <https://bit.ly/3ineA6B>

77. Організація і надання першої медичної допомоги населенню в надзвичайних ситуаціях: навч. посіб. для студ. вищ. мед. навч. закл. / В.С. Тарасюк та ін.; ред. В.С. Тарасюк. Вінниця: Нова Книга, 2007. 144 с.: рис., табл.

78. Освіта дорослих: теоретичні і методологічні засади : монографія / Л.Б. Лук'янова та ін. Київ : Педагогічна думка, 2012. 272 с.

79. Основи безпеки життєдіяльності в умовах бойових дій: методичні рекомендації для позашкільця / М-во освіти і науки України. Київ, 2022. URL : <https://bit.ly/3VVl00D>

80. Палько Т.В. Психологічна програма розвитку рефлексії вчителів в умовах післядипломної педагогічної освіти. *Актуальні проблеми психології*. 2014. Т. 1. Вип. 41, С. 163-168.

81. Петрушкевич О. Ненасильницьке спілкування у школі – міф чи реальність? URL: <https://bit.ly/3EWB2eB>

82. Пітерсон Д. 12 правил життя. Як перемогти хаос / пер. з англ. Д. Кожедуба. 3-тє вид. Київ: Наш формат, 2021. 384 с.

83. Побірченко Н.А. Психодіагностика професійної ідентичності майбутніх вчителів: методичні рекомендації. Київ: БЦФ ТОВ «Дельфін», 2010. 45 с.

84. Пометун О. Енциклопедія інтерактивного навчання. Посібник для вчителя. Київ, 2014. 280 с.

85. Пометун О.І. Нова українська школа: розвиток критичного мислення учнів початкової школи : навч.-метод. посіб. Київ: Вид. дім «Освіта», 2020. 192 с.

86. Пометун О.І. Урок, що розвиває критичне мислення. 70 методів в одній книзі: навч.-метод. посіб. Київ, 2020. 104 с.

87. Пометун О.І., Сущенко І.М. Основи критичного мислення: методичний посібник для вчителів. Дніпро: ЛІРА, 2016. 156 с.

88. Про Державну комісію з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій : Постанова КМУ від 26.01.2015 р. № 18.

89. Про деякі питання національно-патріотичного виховання в закладах освіти України та визнання таким, що втратив чинність, Наказу Міністерства освіти і науки України від 16.06.2015 № 641 : Наказ МОН від 06.06.2022 № 527 (із змінами, внесеними згідно з Наказом МОН від 23.06.2022 №586). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0527729-22#Text>

90. Про деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників: Постанова КМУ від 21.08.2019 № 800 (зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМУ від 27.12.2019 №1133). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF#Text>.

91. Про забезпечення санітарно-епідемічного благополуччя населення: Закон України від 24.02.1994 р. № 4004-XII. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1994. № 27, ст.218. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4004-12#Text>

92. Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту: Постанова КМУ від 09.01.2014 №11. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/11-2014-%D0%BF#Text>

93. Про затвердження Положення про організацію оповіщення про загрозу виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій та зв'язку у сфері цивільного захисту: Постанова КМУ від 27.09.2017 №733. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/733-2017-%D0%BF#Text>
94. Про об'єкти підвищеної небезпеки: Закон України від 18.01.2001 р. № 2245-III. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2001. № 15, ст. 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2245-14#Text>
95. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. *Голос України*. 2017. 27 верес. (№ 178-179). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
96. Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності : Закон України від 13.12.2022 № 2834- IX. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 2023, № 46, ст.116.
97. Про повну загальну середню освіту: Закон України від 16.01.2020 № 463-IX. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2020. № 31, ст. 226. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
98. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 05.12.2015 № 389-VIII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2015. № 28, ст. 250. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>
99. Професійний стандарт за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)»: Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 23.12.2020 № 2736-20. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v2736915-20#Text>
100. Пучков І. Використання змішаного навчання при підготовці вчителів початкових класів. *Вісник університету імені Альфреда Нобеля*. Серія «Педагогіка і психологія». Педагогічні науки. 2017. № 1(13), С. 260-264.
101. Рашевська Н. Змішане навчання як психолого педагогічна проблема. *Вісник Черкаського університету*. Серія «Педагогічні науки». 2010. Вип. 191. Ч. IV, С. 89-96.
102. Резван О.О. Шляхи вдосконалення професійної рефлексії вчителів проєктних класів «Інтелект України». *Рідна школа*. 2016. № 4, С. 65-69.
103. Робінсон К. Школа майбутнього. Революція у вашій школі, що назавжди змінить освіту. / пер. з англ. Г. Лелів. Львів: Літопис, 2016. 258 с.
104. Сак Т. Індивідуальне оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами в інклюзивному класі: навчальний курс та науково-методичний посібник. Київ: СПД-ФО Парашин І., 2011. 101с. URL: <https://cutt.ly/lnUhQDL>
105. Самопізнання і самовдосконалення в схемах, формулах, таблицях: навчально-методичний посібник / укладач А.В. Аносова; за заг. ред. Е.А. Пінковської, Т.В. Черкашиної. Черкаси: Видавець Чабаненко Ю.А., 2018. 152 с.
106. Санітарний регламент для закладів загальної середньої освіти : Наказ МОЗ України від 25.09.2020 №2205, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 10.11.2020 за №1111/35394. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1111-20#Text>
107. Сенчина Н.Г. Формування педагогічної рефлексії учителів гуманітарних спеціальностей у післядипломній освіті: автореф. дис. канд. пед. наук : 13.00.04. Одеса, 2019. 22 с.
108. Сікора Я. Інтеграція електронного навчання і дистанційних освітніх технологій в навчальний процес ВНЗ. *Актуальні питання сучасної інформатики*. 2023. № 3, С. 92-95.
109. Скиба М. Цінності в школі – від глухої оборони до навігації в незвіданому. Нова українська школа. URL: <https://bit.ly/3UrXXnA>
110. Смагіна Т.М. Зміщення акцентів з hard skills на soft skills в підвищенні професійної компетентності педагогів у системі післядипломної освіти. *Розвиток професійної компетентності педагогів у системі післядипломної педагогічної освіти регіону: збірник матеріалів конференції*. 2017. С. 21-29.
111. Ставкова С. До питання вивчення та використання супервізії як соціальної технології. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2016. № 3, С. 178-190.

112. Степаненко О.О. Обґрунтування поняття «тьютор» у освітньо-дослідницькому просторі. *Педагогічні науки*. 2018. С. 198-204.
113. Степанова Н.М., Кудін В.С. Календар морально-патріотичних цінностей сучасного школяра: науково-методичний посібник. Черкаси: Видавець Чабаненко Ю.А., 2020. 152с.
114. Степико М.Т. Українська ідентичність: феномен і засади формування: монографія. Київ: НІСД, 2011. 336 с. URL: <https://bit.ly/3uQpcxT>
115. Стіл Дж., Мередіт К., Темпл Ч. Методична система «Розвиток критичного мислення у навчанні різних предметів»: підготовлено для проекту «Читання та письмо для розвитку критичного мислення» / Науково-методичний центр розвитку критичного та образного мислення «Інтелект». Київ: Міленіум, 2001. 104 с.
116. Стрельников В.Ю. Роль емоційного інтелекту у забезпеченні здоров'я людини. *Постметодика*. 2010. № (6)97, С. 15-21.
117. Супервізія: професійна підтримка і професійний розвиток педагогів: poradnik для супервізорів (наставників). USAID, 2018. 60 с.
118. Супрунець Т.А. Аксиоматичні ядра головних соціологічних підходів стосовно довіри та довірчих відносин. *Міжнародний науковий форум: соціологія, психологія, педагогіка, менеджмент*. 2013. Вип.13, С. 43-55.
119. Теорія та практика змішаного навчання: монографія / В. Кухаренко та ін.; за ред. В. Кухаренка. Харків: Міськдрук, 2016. 284 с.
120. Технології розвитку критичного мислення учнів / А. Кроуфорд та ін.; наук. ред. О.І. Пометун. Київ: Плеяди, 2006. 220 с.
121. Тимошко Г.М. Управління формуванням професійного здоров'я педагогів. *Проблеми освіти*. 2015. Вип. 83. Ч. 2, С.102-107.
122. Типова програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників з розвитку цифрової компетентності: Наказ МОН України від 10.12.2021 №1340. URL: <https://bit.ly/3XRhd0W>
123. Типове положення про проведення супервізії впровадження Концепції «Нова українська школа» / уклад.: Клокар Н.І., Нікулочкіна О.В. Київ, 2018. 6 с.
124. Типові освітні програми. URL: <https://bit.ly/3EW5dlM>
125. Удовицька Т.А. «Кліпове мислення» молоді: особливості прояву у процесі навчання (до постановки проблеми). *Вища освіта України*. 2013. Вип. 31. Т. VIII (50), С. 407-416.
126. Фісун О.В. Педагогічна фасилітація як багатозначний феномен: зб. наук. праць Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди «Засоби навчальної та науково-дослідної роботи». 2010. Вип. 34, С.133-139.
127. Цифрова трансформація освіти і науки. URL: <https://bit.ly/3iZgvys>.
128. Цуркан Т.Г., Красій Н.Б. Шлях до успіху особистості – через проблемне навчання. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2015. № 10 (54), С. 313-318.
129. Чепіль М.М., Дудник Н.З. Педагогічні технології: навч. посіб. Київ: Академвидання, 2012. 224 с.
130. Черкашина Т.В. Сучасні педагогічні практики: педагогічна система самопізнання і особистісно-професійного самовдосконалення: навчально-методичний посібник для педагогічних працівників. Черкаси: Видавець Чабаненко Ю.А., 2019. 162 с.
131. Чернявська А. Емоційний інтелект – запорука успішного навчання. *Молодь і ринок*. 2012. № 12, С. 136-139.
132. Швець Т. Тьюторські компетенції, або Чому не кожен вчитель може стати тьютором. 2018. URL: <https://bit.ly/3irvxgm>
133. Шлейхер А. Найкращий клас у світі: як створити освітню систему 21-го століття / пер. з англ. Г. Лелів. Львів: Літопис, 2018. 296 с.
134. Шуневич О.М. Фасилітативний підхід як умова трансформаційного навчання вчителів у післядипломній освіті. *Суспільні дисципліни як засіб формування цивілізаційної компетентності здобувачів освіти: матеріали I Всеукраїнської заочної науково-практичної конференції*. Рівне. 2018. С. 219-224.